

UNIwersytet Medyczny w Lublinie

Klinika Chorób Płuc i Reumatologii Dziecięcej, II Katedra Pediatrii

20-093 Lublin, ul. Prof. A. Gębali 6
tel. 81 71 85 477, tel/fax 81 74 30 141

UNIwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

06.09.2022

Dziekanat Wydziału Nauk o Zdrowiu

L.dz.

II Katedra Pediatrii

Lublin, dnia 31.08.2022 r.

Prof. dr hab. n. med. Violetta Opoka-Winiarska
Klinika Chorób Płuc i Reumatologii Dziecięcej
II Katedra Pediatrii
Uniwersytet Medyczny w Lublinie
ul. Prof. A. Gębali 6, 20-093 Lublin
e-mail: violetta.opoka-winiarska@umlub.pl

Dziekan
Wydziału Nauk o Zdrowiu
prof. dr hab. Alina Borkowska

RECENZJA ROZPRAWY NA STOPIEŃ DOKTORA NAUK MEDYCZNYCH I NAUK O ZDROWIU W DYSCYPLINIE NAUK O ZDROWIU

mgr Adama Tadycha

pt. Zajęcia ruchowe z muzyką w kształtowaniu rozwoju motorycznego dzieci

Promotor: prof. dr hab. Wojciech Pospiech

Promotor pomocniczy: Dr hab. n. med. Emilia Mikołajewska prof. UMK

Rozwój podstawowych umiejętności motorycznych i koncepcji ruchu wzmacnia rozwój psychiczny, społeczny, poznawczy i afektywny dziecka. Lata przedszkolne i wczesnoszkolne mają kluczowe znaczenie dla rozwoju podstawowych umiejętności motorycznych. Dzieci biorące udział w zajęciach ruchowych rozwijają się społecznie, stają się zdolne do interakcji z innymi, w tym pomocy, współpracy i kontrolowania agresji. Uczą się wyrażać swoje emocje w społecznie akceptowalny sposób i rozumieć odczucia innych. Istotny jest także wpływ aktywności ruchowej na rozwój poznawczy. Umiejętności motoryczne stanowią także podstawę umiejętnościach sportowych w okresie dojrzewania i dorosłości. Jeśli dzieci nie rozwiną podstawowych umiejętności w okresie rozwojowym,

często doświadczają niepowodzeń w dziedzinie motorycznej nie tylko w okresie dzieciństwa, ale także w okresie dorosłym.

Informacje z badań nad wpływem programów wychowania fizycznego na rozwój motoryczny dzieci w wieku przedszkolnym uważa się za niewystarczające. Muzyka lub inne formy akompaniamentu wzbogacają powyższe programy i niosą szeroki zakres rytmów dla aktywności ruchowej. Niemniej nie ma wystarczającej ilości badań naukowych, które oceniałyby określone interwencje oparte na koncepcjach ruchu i elementach rytmu.

Przedstawiona do recenzji praca na stopień doktora nauk medycznych i nauk o zdrowiu mgr Adama Tadycha podejmuje ważny temat oceny wpływu zajęć ruchowych prowadzonych z wykorzystaniem muzyki na kształtowanie rozwoju dziecka w wieku przedszkolnym.

Rozprawa doktorska składa się ze 157 stron wydruku komputerowego w typowym układzie: wstęp, cele pracy, materiał i metody, wyniki, dyskusja, wnioski, streszczenie w języku polskim i angielskim, piśmiennictwo oraz wykaz tabel i rycin. Ostatnie 14 stron (158-171) zajmują załączniki, w których umieszczono kopię zgody Komisji Bioetycznej, ankietę własną, arkusz obserwacji cech rozwojowych dziecka i opis wrocławskiego testu sprawności fizycznej. Piśmiennictwo obejmuje 94 pozycji podanych w kolejności cytowania. Praca zawiera 60 rycin i 60 tabel. Rozprawa jest prawidłowo zredagowana.

Na przeprowadzenie badania uzyskano zgodę Komisji Bioetycznej Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu- zgody KB 607/2016, kopię zgody umieszczono jako załącznik do rozprawy (strona 158).

Wstęp pracy zajmuje 15 stron i dokładnie omawia temat, będący przedmiotem badań, w tym charakterystykę rozwoju dziecka w wieku przedszkolnym, definicje i kryteria oceny zdolności motorycznych dziecka. W podrozdziale zatytułowanym „Muzyka w medycynie, rehabilitacji i edukacji” Doktorant przedstawił rys historyczny tematu, przegląd definicji terapii muzyką, klasyfikację oddziaływania muzyką na człowieka, rodzaje i techniki terapii dźwiękiem oraz zasady doboru muzyki do zajęć. Wstęp w sposób wyczerpujący wprowadza w temat rozprawy, co jest istotne dla zrozumienia przedmiotu badań, niemniej poniżej przedstawiam kilka uwag do tej części rozprawy.

Definicję rozwoju dziecka Doktorant przedstawił za słownikiem pedagogicznym określającym rozwój w odniesieniu do założeń materializmu dialektycznego. Proponowałabym przedstawienie definicji medycznych lub psychologicznych. Opis

charakterystyki rozwoju dziecka jest w mojej opinii nieuporządkowany, mieszane są informacje dotyczące różnego wieku rozwojowego, dane dotyczące rozwoju psychicznego, fizycznego i ruchowego. Przykładem jest zdanie „W początkowym okresie przedszkolnym budowa ciała dziecka przypomina kształtem budowę ciała dziecka”.

Rys historyczny oraz kolejne podrozdziały dotyczą terapii z zastosowaniem muzyki. Terapia (leczenie) jest definiowana jako przywracanie zdrowia lub polepszanie jego stanu za pomocą środków i zabiegów medycznych lub innych, prowadzonych na ich wzór. Natomiast celem pracy doktorskiej jest ocena wpływu zajęć ruchowych prowadzonych z wykorzystaniem muzyki u dzieci zdrowych. W mojej opinii bardziej właściwe jest określenie „oddziaływanie muzyki na człowieka”, które Doktorant stosuje i opisuje w ostatnich podrozdziałach wstępu.

Cele pracy Doktorant przedstawił w postaci celu głównego oraz 7 celów szczegółowych.

Głównym celem pracy było określenie wpływu zajęć ruchowych prowadzonych z wykorzystaniem muzyki na kształtowanie rozwoju motorycznego dziecka w wieku przedszkolnym. Cele szczegółowe dotyczyły wpływu zajęć ruchowych z wykorzystaniem muzyki na rozwój dziecka w wieku 3, 4 i 5 lat w zakresie kolejno: sprawności fizycznej, rozwoju umysłowego, rozwoju społeczno-emocjonalnego, siły, mocy, szybkości, oraz zwinności.

Zarówno cel główny jak i cele szczegółowe są związane i logicznie. Wszystkie cele są w mojej opinii ważne, szczególnie w aspekcie potencjalnego znaczenia praktycznego. W opisie celu głównego termin „kształtowanie rozwoju motorycznego” powinien być zastąpiony określeniem „kształtowanie rozwoju psychomotorycznego”, ponieważ zdania obejmują także ocenę rozwoju umysłowego i społeczno-emocjonalnego.

Rozdział zatytułowany „Materiał i metody” przedstawia badaną grupę i metodykę badania oraz zastosowane metody analizy statystycznej.

Grupę poddaną ocenie stanowiło 150 dzieci w wieku od 3 do 5 lat, w tym 75 dzieci w grupie badanej i 75 dzieci w grupie kontrolnej. Każdą z grup podzielono na 3 podgrupy zależnie od wieku 3, 4 i 5 lat. Doktorant opisał kryteria włączenia, do których należała świadoma zgoda rodzica lub opiekuna prawnego, oraz kryteria wyłączenia, w tym dysfunkcje ruchowe i inne choroby lub dysfunkcje.

Badanie trwało 12 tygodni, dzieci oceniane były na początku badania, po 6 oraz na koniec badania, po 12 tygodniach. Doktorant przeprowadzał na początku badania ankietę własnego autorstwa, której celem było sprawdzenie środowiska badanych dzieci. W opisie metody brakuje informacji, czy ankietę była walidowana przed zastosowaniem do badania. W ankiecie zwracają uwagę nieprecyzyjne pytania o częstość wybranych aktywności: słuchanie muzyki, zabawy na basenie, aktywność fizyczna z dzieckiem. Odpowiedzi: bardzo często, często, przeciętnie, rzadko, bardzo rzadko, bez podania kryteriów częstości w jednostce czasu są nieprecyzyjne.

W metodach opisano zastosowane arkusze obserwacji cech rozwojowych dziecka oraz testy sprawności fizycznej. Z załączonych kopii wynika, że zarówno opisy arkuszy, jak i testów, były publikowane. Zalecałabym dołączenie do wykazu piśmiennictwa odpowiedniego cytowania.

W arkuszu obserwacji cech rozwojowych dziecka użyto terminu „rozwój fizyczny”. Rozwój fizyczny dziecka definiowany jest jako przemiany, takie jak rośnięcie, różnicowanie się komórek i tkanek, doskonalenie struktury i funkcji poszczególnych narządów, co prowadzi do osiągania coraz większej samodzielności osobniczej oraz dojrzałości. Użycie terminu w odniesieniu do aktywności fizycznej i rozwoju motorycznego jest nieprawidłowe. Błąd ten powtarzany jest w opisie wyników i dyskusji.

Program muzyczny wykorzystywany w zajęciach ruchowych obejmował utwory muzyki poważnej. Wstęp i opisane metody nie zawierają informacji dotyczących decyzji tego wyboru. Sugeruję uzupełnienie tej informacji.

Otrzymane wyniki Doktorant przedstawił szczegółowo, starannie wykorzystując uzyskane z badania dane. Zastosowane metody statystyczne w pracy były odpowiednie do zebranego materiału. W kolejnych podrozdziałach przedstawione zostały analiza opisowa badanej grupy oraz wyniki dotyczące wpływu oddziaływania muzyką na sprawność fizyczną, umysłową, rozwój społeczno-emocjonalny oraz cechy rozwoju motorycznego: siłę, moc, szybkość i zwinność dzieci. Zarówno w grupie badanej (zajęcia z muzyką) jak i kontrolnej badania wykazały pozytywny, istotny wpływ prowadzonych zajęć na rozwój motoryczny, umysłowy, społeczno-emocjonalny oraz sprawności fizycznej dzieci. Wykazano także pozytywny, istotnie wyższy wpływ zajęć z muzyką w porównaniu z grupą kontrolną w zakresie rozwoju motorycznego, umysłowego, społeczno-emocjonalnego, sprawności fizycznej (mocy, szybkości, zwinności).

Całość dyskusji świadczy o dobrym przygotowaniu i znajomości tematu przez Doktoranta. W dyskusji zostały porównane wyniki własne z doniesieniami publikowanymi w literaturze naukowej.

Niemniej w tej części także występują niejasności wymagające dodatkowego komentarza Doktoranta. W części dyskusji dotyczącej sprawności umysłowej badanych dzieci (str. 129) Doktorant napisał „W tej grupie wiekowej nie stwierdzono istotnych różnic u dzieci, które nie miały podczas zajęć ruchowych dodatkowego bodźca muzycznego”. Wskazane odniesienie Doktoranta do tabel 13, 17 i opisu wyników (rozdz. 4.2.2).

Na str. 130 Doktorant napisał „Analizując wyniki zdolności społeczno-emocjonalnych wskazano największy, istotnie statystyczny wzrost w grupie wiekowej 4-letnich uczęszczających na zajęcia muzyczno-ruchowe. W pozostałych grupach wiekowych różnice były niewielkie” Wskazane odniesienie Doktoranta do tabel 21, 23 i 25.

Wskazana byłoby też odniesienie do faktu, że 5-latki uzyskały słabsze wyniki niektórych parametrów w porównaniu do 3-latków i 4-latków.

W dyskusji nie opisano ograniczeń prowadzonego badania. Komentarza w mojej opinii wymaga potencjalny wpływ dodatkowych zajęć ruchowych lub zajęć muzycznych, na które uczęszczał znaczny odsetek dzieci. Podobnie proponuję odniesienie do postępu w rozwoju dziecka w okresie 3 miesięcy niezależnie od dodatkowych bodźców.

Piśmiennictwo rozprawy zostało odpowiednio dobrane i prawidłowo cytowane, obejmuje 94 (94. pozycji nie zacytowano). We wstępie większość cytowanych pozycji należy do podręczników akademickich w języku polskim. Źródła cytowane w dyskusji (pozycje 72-93) są w większości pracami oryginalnymi z polskich i anglojęzycznych czasopism naukowych.

Wnioski zostały przedstawione w 7 punktach, które odpowiadają na zawarte w celu pracy zadania. Niemniej formuła wniosków odpowiada opisowi wyników, zalecałabym zmianę przy przygotowaniu publikacji. Wniosek 2 „Nie wykazano istotnie statystycznego wpływu zajęć muzyczno-ruchowych na rozwój umysłowy dzieci we wszystkich grupach wiekowych” wymaga ponownej analizy w odniesieniu do wyników. W dyskusji Doktorant napisał „Wyniki wykazały istotny wpływ zajęć muzyczno-ruchowych na sprawność umysłową dzieci we wszystkich badanych grupach wiekowych (...)” (str. 129)

Streszczenie w języku polskim i angielskim jest napisane w sposób typowy dla rozpraw doktorskich.

Powyższe moje uwagi do rozprawy nie umniejszają wartości pracy i wynikają z obowiązku recenzenta. Należy podkreślić nowatorski charakter badania i olbrzymi wkład pracy w przeprowadzenie skomplikowanej obserwacji w grupie małych dzieci, a następnie dokładnej analizy statystycznej. Naukowe udowodnienie pozytywnego wpływu zajęć ruchowych z muzyką może mieć ważne praktyczne znaczenie dla planowania zajęć ruchowych w odpowiedniej grupie wiekowej dzieci. Niesie także ważne przesłanie promowania aktywności dziecka w wieku przedszkolnym.

Doktorant wykazał się szeroką wiedzą teoretyczną w podjętym temacie i umiejętnością samodzielnego prowadzenia pracy naukowej.

Podsumowując podjęty temat przedstawionej rozprawy doktorskiej jest w mojej opinii ważny i nowatorski, a praca stanowi oryginalne rozwiązanie podjętego problemu naukowego. Wyniki mają potencjalne wartości praktyczne. Cele prac zostały sformułowane poprawnie, metody i narzędzia badawcze prawidłowo dobrane i zastosowane. Analiza wyników oraz dyskusja zostały przeprowadzone prawidłowo oraz posumowana logicznymi wnioskami.

Zatem przedstawiona rozprawa mgr Adama Tadycha w mojej ocenie spełnia wymogi stawiane rozprawie na stopień naukowy doktora w dyscyplinie, określone art. 13. ustęp 1 Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. (Dz.U.z 2017r. poz. 1789) o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki. Wnoszę zatem do Rady Dyscypliny Nauki o Zdrowiu Collegium Medicum w Bydgoszczy o dopuszczenie mgr Adama Tadycha do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Violetta Opoka-Winiarska

